

อนุบัญญัติว่าด้วยประกาศและระเบียบคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

จัดทำโดย

นายแพทย์ภัทรพล จึงสมเจตไพศาล

ที่ปรึกษาระดับกระทรวง

นายแพทย์ทรงคุณวุฒิ (ด้านสาธารณสุข)

ความเป็นมาและหลักการสำคัญ

ตามที่ประมวลกฎหมายยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๔ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๖๔ เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่กฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด รวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้กระจายอยู่ในกฎหมาย หลายฉบับ และการดำเนินการตามกฎหมายแต่ละฉบับเป็นหน้าที่และอำนาจของหลายองค์กร ทำให้การบังคับใช้กฎหมาย ไม่มีความสอดคล้องกัน อีกทั้งบทบัญญัติของกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติดบางประการไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ปัจจุบัน รวมทั้งกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ ที่ประกอบด้วยบุคลากรซึ่งมีความหลากหลายจากทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณากำหนดนโยบายในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันปราบปราม และควบคุมยาเสพติด และรวมถึงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติด ให้เป็นไปด้วยความรอบคอบและมีประสิทธิภาพ

โดยที่ประมวลกฎหมายกำหนดให้มีสถานที่เพื่อการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดอยู่ ๔ ประเภท คือ

๑. ศูนย์คัดกรอง หมายถึงสถานที่คัดกรองการใช้ยาเสพติด
๒. สถานพยาบาลยาเสพติด หมายถึงโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้เป็นสถานที่ทำการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด
๓. สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หมายถึงสถานพยาบาล สถานฟื้นฟู หรือ สถานที่อื่นใด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กำหนดให้เป็นสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด
๔. ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมหมายถึงสถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดจำเป็นต้องมีการบูรณาการจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หลายหน่วยงานและมีการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จึงอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๑๑ (๔) (๕) (๖) และ มาตรา ๑๑๘ วรรค ๑ เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและการรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม (ม.๑๑๑ (๔) และ ม.๑๑๘ วรรค ๑ สำหรับศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ม.๑๑๑ (๕)) ตลอดจนกำหนด

ระเบียบหรือข้อบังคับเพื่อควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับ ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ม.๑๑๑ (๖)) โดยมีหลักการในการดำเนินการที่สำคัญดังนี้

๑. การจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง

๒. การจัดตั้งและการรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๓. การจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

๔. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยไม่รวมถึงการฟื้นฟูสภาพทางสังคม (จะถูกกำหนดไว้ในกฎกระทรวง ตาม ม.๑๑๘ วรรค ๔)

๕. การควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับเฉพาะศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยไม่รวมถึงศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

การจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง

เนื่องจากศูนย์คัดกรองถือเป็นด่านแรกของผู้ติดยาเสพติดที่จะเข้าสู่กระบวนการบำบัดรักษา ในกรณีที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบ ผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตถุออกฤทธิ์ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ (มาตรา ๑๖๒) หรือเสพสารระเหย (มาตรา ๑๖๓) หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ (มาตรา ๑๖๔) ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา ให้เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้นั้นไปสถานพยาบาลยาเสพติดหรือศูนย์คัดกรองต่อไป (ม.๑๑๔) หากปฏิเสธเข้ารับการบำบัดรักษาต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือ ทั้งจำ ทั้งปรับ (ม.๑๖๒ และ ๑๖๓) แต่ในกรณีครอบครองเพื่อเสพโทษจะสูงขึ้นเป็นสองเท่าคือต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ (ม.๑๖๔)

ศูนย์คัดกรองมีหน้าที่และอำนาจ (ม.๑๑๖) ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย

(๒) คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกาย หรือสุขภาพจิต

(๓) พิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง

โดยที่ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนดให้มีศูนย์คัดกรองในพื้นที่ระดับตำบลทุกจังหวัดและระดับเขตในกรุงเทพมหานคร ดังนั้น การจัดตั้งศูนย์คัดกรองจะเป็นสถานที่ใดก็ได้ แต่ต้องประกอบด้วยมาตรฐาน ๔ ด้าน ดังนี้

๑. มาตรฐานสถานที่

สถานที่สำหรับการคัดกรองต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- ๑.๑ มีสถานที่จัดแยกไว้เป็นส่วน อาภาศถ่ายเทสะดวก ปลอดภัยไม่มีผู้คนพลุกพล่าน
- ๑.๒ มีสถานที่เพื่อจัดเก็บปัสสาวะและตรวจหาสารเสพติด

๒. มาตรฐานบุคลากร

เจ้าหน้าที่ศูนย์คัดกรองประกอบด้วย

- (๑) หัวหน้าศูนย์คัดกรอง
- (๒) เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

(๓) บุคคลที่ได้รับการอบรมการคัดกรองตามหลักสูตรการอบรมที่คณะกรรมการจัดตั้งและควบคุมคุณภาพมาตรฐานศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมที่อธิบดีกรมการแพทย์เป็นประธาน กำหนด เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานชุมชนหรือผู้แทน อาสาสมัครสาธารณสุข หรืออาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

หัวหน้าศูนย์คัดกรองอาจกำหนดให้มีเจ้าหน้าที่ร่วมปฏิบัติงานประจำศูนย์คัดกรองได้ตามที่เห็นสมควร เช่น ตำรวจ อพปร.

๓. มาตรฐานอุปกรณ์

ศูนย์คัดกรองต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต เช่น ชุดทดสอบหาสารเสพติดในปัสสาวะ เครื่องวัดอุณหภูมิ เครื่องวัดความดันโลหิต

๔. มาตรฐานระบบข้อมูลสารสนเทศ

ศูนย์คัดกรองจะต้องมีระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อจัดทำทะเบียนหรือข้อมูลผู้รับบริการที่สามารถจะเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลของกระทรวงสาธารณสุขได้

โดยให้ขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด กระทรวงสาธารณสุข(สลบ.) ผ่านระบบ e-service และให้สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดติดตามกำกับ การดำเนินงานของศูนย์คัดกรองและเมื่อดำเนินการจัดตั้งครบ ๓ ปีให้ยื่นขอรับรองคุณภาพต่อกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และให้ขอรับรองคุณภาพทุก ๓ ปี

การจัดตั้งและการรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเป็นสถานที่ตามประมวลกฎหมาย มีหน้าที่และอำนาจ (ม.๑๑๗) ดังนี้

๑. ดำเนินการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ
๒. ประเมินผล ติดตามดูแลอย่างต่อเนื่อง
๓. จัดทำและเก็บข้อมูลประวัติของผู้เข้ารับการบำบัดรักษาหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพ
๔. ดำเนินการลดอันตรายจากยาเสพติด

โดยที่ผู้ติดยาเสพติดจะเข้าสู่การบำบัดรักษาจากสถานพยาบาลยาเสพติดในกรณีดังต่อไปนี้

๑. ผู้เสพยาเสพติดสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษาเอง (มาตรา ๑๑๓)

กรณีและผู้เสพยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตฤออกฤทธิ์ ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ (มาตรา ๑๖๒) หรือเสพสารระเหย (มาตรา ๑๖๓) หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ (มาตรา ๑๖๔) และได้สมัครใจขอเข้ารับการบำบัดรักษา ก่อนที่เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือ ตำรวจจะตรวจพบ

๒. เจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวเข้าบำบัดรักษาโดยไม่ผ่านศูนย์คัดกรอง (มาตรา ๑๑๔)

กรณีเจ้าพนักงาน ป.ป.ส. หรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจตรวจพบ ผู้ที่มีพฤติการณ์อันควรสงสัยว่ากระทำความผิดฐานเสพยาเสพติดในประเภท ๑ ประเภท ๒ หรือประเภท ๕ หรือเสพวัตฤออกฤทธิ์ ในประเภท ๑ หรือประเภท ๒ (มาตรา ๑๖๒) หรือเสพสารระเหย (มาตรา ๑๖๓) หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งยาเสพติดเพื่อเสพ (มาตรา ๑๖๔) ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่น ซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ไม่มีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคม หรือมีพฤติกรรมที่อาจก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่นหรือสังคมที่เกิดจากโรคทางจิตและประสาท หรืออาการที่เกิดจากฤทธิ์ ของยาเสพติดที่ใช้ และสมัครใจเข้ารับการบำบัดรักษา

๓. การส่งตัวผู้ติดยาเสพติดจากศูนย์คัดกรอง (มาตรา ๑๑๖(๓))

หลังจากที่ศูนย์คัดกรองตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต เป็นที่เรียบร้อยแล้ว และพิจารณาส่งต่อมายังสถานพยาบาลยาเสพติด

๔. การส่งตัวผู้ติดยาเสพติดจากศาล แบ่งเป็น ๒ กรณี

- ๔.๑ กรณีที่ศาลเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา (มาตรา ๓๙(๔)) หรือนำเงื่อนไข เพื่อคุมความประพฤติข้อเดียวหรือหลายข้อตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา มาใช้แทนการลงโทษ ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดีในความผิดอื่นซึ่งเป็นความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล ทั้งนี้ ตามระยะเวลาที่ศาลกำหนดแต่ต้องไม่เกินกว่า ๒ ปี (มาตรา ๑๖๖)

- ๔.๒ กรณีที่ศาลเห็นว่าพฤติการณ์แห่งคดียังไม่สมควรลงโทษจำคุก หากจำเลยสำนึกในการกระทำโดยตกลงเข้ารับการบำบัดรักษา ถ้าไม่ปรากฏว่าผู้นั้นเป็นผู้ต้องหาหรืออยู่ในระหว่างถูกดำเนินคดี

ในความผิดอื่น ซึ่งเป็นการมีความผิดที่มีโทษจำคุก หรืออยู่ในระหว่างรับโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาล (มาตรา ๑๖๘)

๕. การส่งตัวผู้ติดยาเสพติดจากสำนักคุมประพฤติจังหวัดตามมาตรา ๕๖ แห่งประมวลกฎหมายอาญา เงื่อนไขเพื่อคุ้มครองความประพฤติ (๔) ให้ไปรับการบำบัดรักษาการติดยาเสพติดให้โทษ ณ สถานที่และตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด

๖. การส่งตัวเยาวชนจากสถานพินิจคุ้มครองเด็กและเยาวชน

สถานพยาบาลยาเสพติด

สถานพยาบาลยาเสพติดซึ่งมีกระบวนการทางการแพทย์ในการดูแลผู้ติดยาเสพติด ให้การบำบัดรักษาด้วยยา หรือการบำบัดรักษาด้วยยาและให้การฟื้นฟูสมรรถภาพ แบ่งได้ดังนี้

๑. สถานพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข
๒. สถานพยาบาลของรัฐ หรือ รัฐวิสาหกิจ
๓. สถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

กรณีสถานพยาบาลที่เป็นของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานพยาบาล ที่ให้บริการบำบัดรักษาติดยาเสพติดอยู่ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นสถานพยาบาลยาเสพติด ที่ได้รับการขึ้นทะเบียนตามประมวลกฎหมาย กรณีที่สถานพยาบาลยาเสพติดที่มีลักษณะไม่ครบถ้วนตาม มาตรฐานให้ดำเนินการให้ครบถ้วนตามมาตรฐานการขึ้นทะเบียนภายในระยะเวลาหนึ่งปีนับถัดจากวันที่ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรฐานสถานพยาบาลยาเสพติด

สถานพยาบาลยาเสพติดที่ขอจัดตั้งต้องมีมาตรฐาน ๔ ด้าน คือ

๑. มาตรฐานสถานที่

มีอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม เอื้ออำนวยต่อการให้บริการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด อย่างสะดวก ปลอดภัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยที่สถานพยาบาลเอกชนต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่บริการ อย่างชัดเจนในการให้บริการมีการจัดห้องสำหรับให้คำปรึกษาที่เป็นสัดส่วน

๒. มาตรฐานบุคลากร

๑) มีบุคลากรที่รับผิดชอบหลัก ได้แก่

(ก) ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรเวชศาสตร์ยาเสพติด สำหรับแพทย์ และหลักสูตรการบำบัดรักษาฟื้นฟูผู้ป่วยยาและสารเสพติดที่มีภาวะแทรกซ้อนวิกฤตและฉุกเฉิน หรือหลักสูตรอื่นที่คณะกรรมการกำหนด จำนวนอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นผู้ให้บริการตลอดเวลาเปิดทำการ

(ข) ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือ ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการ ผดุงครรภ์ ซึ่งผ่านการอบรมหลักสูตรพยาบาลเฉพาะทางสาขาการพยาบาลผู้ติดยาและสารเสพติด หรือผ่านการ อบรมหลักสูตรเวชศาสตร์สำหรับพยาบาล ๑๐ วัน หรือหลักสูตรอื่นที่คณะกรรมการกำหนด จำนวน อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นผู้ให้บริการตลอดเวลาเปิดทำการ

สถานพยาบาลยาเสพติดอาจจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพสาขาอื่นตามความเหมาะสมโดยต้อง ผ่านการอบรมหลักสูตรของบุคลากรสถานพยาบาลยาเสพติดที่คณะกรรมการกำหนด คณะอนุกรรมการ

อาจกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือวิชาชีพสาขาอื่นได้ตามที่เห็นสมควร เพื่อประโยชน์ในการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ

กรณีสถานพยาบาลยาเสพติดมีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดด้วยยาเสพติดในประเภท ๒ ระยะยาว (Methadone Maintenance Treatment) ตามหลักเกณฑ์การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่กรมการแพทย์กำหนด ต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพเภสัชกรรมที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของบุคลากรสถานพยาบาลยาเสพติดที่คณะอนุกรรมการกำหนด อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นผู้ให้บริการตลอดเวลาที่เปิดให้บริการ

๓. มาตรฐานเวชภัณฑ์และอุปกรณ์

มีเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเหมาะสมและเพียงพอในการให้บริการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

๔. มาตรฐานการบำบัดรักษา

๔.๑ มีแผนการบำบัดรักษาหรือคู่มือในการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดที่ถูกต้องเหมาะสมตามหลักวิชาการ

๔.๒ สามารถให้การรักษาโรคแทรกซ้อนอันอาจเกิดขึ้นกับผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการบำบัดรักษาได้และในกรณีจำเป็นให้ส่งต่อผู้ติดยาเสพติดที่เกินศักยภาพของสถานพยาบาลให้ไปรับการรักษายังสถานพยาบาลอื่นที่เหมาะสมได้

การขึ้นทะเบียน ติดตาม กำกับและรับรองคุณภาพ

๑. การขึ้นทะเบียน

การยื่นขอขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด

- กรุงเทพมหานคร ยื่นที่สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์

- จังหวัด ยื่นที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดส่งเอกสารมายังสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ รวบรวมคำขอขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด นำเข้าคณะกรรมการจัดตั้งฯ พิจารณา หากครบถ้วนสมบูรณ์ จะดำเนินการขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (สลบ.)

๒. การติดตามกำกับ

หลังจากขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด คณะอนุกรรมการจัดตั้ง และควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จะทำหน้าที่ตรวจติดตาม กำกับ การดำเนินงานของสถานพยาบาลยาเสพติด

๓. การรับรองคุณภาพ

สถานพยาบาลยาเสพติดที่ดำเนินงานขึ้นทะเบียนครบสามปี ให้ยื่นขอรับรองคุณภาพต่อกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และให้ขอรับรองคุณภาพทุกสามปี

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งมีกระบวนการบำบัดพฤติกรรมการเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกาย จิตใจ ของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ แต่ไม่รวมถึงขั้นตอนของการบำบัดรักษา ด้วยยา แบ่งได้ดังนี้

๑. สถานฟื้นฟูสมรรถภาพภาครัฐ

๒. สถานฟื้นฟูสมรรถภาพภาคเอกชน หรือองค์กรการกุศล

กรณีสถานฟื้นฟูสมรรถภาพหรือศูนย์ฟื้นฟูที่ได้รับการประกาศให้เป็นสถานฟื้นฟูสมรรถภาพ ที่ให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด รวมทั้งศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพตามกฎหมายที่จัดตั้งเป็นศูนย์ฟื้นฟู สมรรถภาพอยู่ก่อนวันที่ประกาศฉบับนี้ใช้บังคับ ให้ถือว่าเป็นสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้รับการ ขึ้นทะเบียนตามประมวลกฎหมายวิธีที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีลักษณะไม่ครบถ้วนตามมาตรฐานให้ดำเนินการ ให้ครบถ้วนตามมาตรฐานการขึ้นทะเบียนภายในระยะเวลาหนึ่งปีหลังจากวันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรฐานสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ขอจัดตั้งต้องมีรายงานการทำเวทีประชาคมเพื่อรับฟัง ความคิดเห็นของชุมชนที่จัดตั้งสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และมีมาตรฐาน ๔ ด้าน คือ

๑. มาตรฐานสถานที่

๑.๑ อาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อม เอื้ออำนวยต่อการให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด อย่างสะดวก ปลอดภัย มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยตั้งอยู่ในพื้นที่ซึ่งมีสภาพแวดล้อมที่มีความปลอดภัย จากเหตุรำคาญที่อาจรบกวนความเป็นอยู่ที่ดีที่สุขภาพ

๑.๒ มีการทำความสะอาดและจัดสถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ต้องมีการแบ่งเขตพื้นที่ บริการอย่างชัดเจนในการให้บริการ มีพื้นที่ส่วนกลางแก่ผู้รับบริการและผู้ปฏิบัติงานสำหรับประกอบกิจกรรม การฟื้นฟูสมรรถภาพ หรือสันทนาการที่หลากหลาย

๑.๓ มีการจัดห้องสำหรับให้คำปรึกษาและสถานที่รับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะ

๑.๔ มีห้องน้ำและห้องส้วมที่เพียงพอต่อผู้รับบริการ ๑ ห้องต่อผู้รับบริการ ๑๐ - ๑๕ คน เพื่ออำนวยความสะดวกที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้พิการแต่ละประเภท โดยอย่างน้อยต้องจัดสถานที่ให้ทาง ลาดเอียง ราวเกาะและห้องส้วมสำหรับผู้พิการด้วย

๑.๕ มีระบบสัญญาณเตือนไฟไหม้ มีการติดตั้งถังดับเพลิงไว้ในตำแหน่งที่เห็นชัดเจนในทุก อาคาร มีการกำหนดช่องทางหนีไฟ และมีการฝึกอบรมผู้ดำเนินการและผู้ปฏิบัติงานและมีการฝึกซ้อมแผน อัคคีภัยอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง

๒. มาตรฐานบุคลากร

ประกอบด้วยบุคลากร ๔ ประเภท ดังนี้

๒.๑ ผู้ขอจัดตั้งสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ผู้ขอจัดตั้งสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

(๒) มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

(๓) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ

(๔) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริต คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(๕) ไม่เป็นโรคต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๕.๑) โรคเรื้อนในระยะติดต่อ

(๕.๒) วัณโรคในระยะติดต่อ

(๕.๓) โรคติดยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

(๕.๔) โรคพิษสุราเรื้อรัง

(๖) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

ในกรณีผู้ขอจัดตั้งเป็นนิติบุคคล ผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลต้องมีคุณสมบัติตามวรรคหนึ่งด้วย

๒.๒ ที่ปรึกษา

โดยที่ที่ปรึกษาต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล หรือผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสาธารณสุข หรือนักจิตวิทยาคลินิกหรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของบุคลากรสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะกรรมการกำหนดและมีประสบการณ์ในการดูแลผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยหนึ่งปี มีหน้าที่ให้คำปรึกษา ให้ความเห็น และให้คำแนะนำแก่ผู้ขออนุญาตจัดตั้งหรือผู้ดำเนินการสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดในเรื่องต่อไปนี้

(ก) แนวทางและรูปแบบการให้การบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(ข) การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการบริการในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพ

(ค) การป้องกันและแก้ไขความเสี่ยงหรือข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการบริการในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(ง) ส่งเสริมให้สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดผ่านการรับรองคุณภาพสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและรักษาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยที่ปรึกษาต้องเข้าเยี่ยมสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยหนึ่งครั้งต่อสัปดาห์ครั้งละอย่างน้อยสี่ชั่วโมง

๒.๓ ผู้ดำเนินการ

ผู้ดำเนินการสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดซึ่งเป็นผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม หรือผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ หรือผู้ประกอบวิชาชีพด้านการสาธารณสุข หรือนักจิตวิทยาคลินิก หรือนักสังคมสงเคราะห์ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรของบุคลากรสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะกรรมการกำหนด และมีประสบการณ์ในการดำเนินการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดอย่างน้อยหกเดือน มีหน้าที่ดำเนินการ ดังนี้

(ก) ควบคุมและดูแลสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การขอจัดตั้งและการรับรองคุณภาพ รวมถึงดูแลมิให้มีการรับผู้ป่วยไว้ค้างคืนเกินจำนวนที่ขอจัดตั้ง

(ข) ควบคุมและดูแลสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้สะอาด เรียบร้อย ปลอดภัย และมีลักษณะอันเหมาะสมแก่การเป็นสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(ค) ควบคุมและดูแลให้ผู้ประกอบวิชาชีพในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพของตนดูแลมิให้ผู้อื่นซึ่งไม่ใช่ผู้ประกอบวิชาชีพ ทำการประกอบวิชาชีพในสถานฟื้นฟูสมรรถภาพรวมถึงดูแลเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานให้ปฏิบัติตามแนวทางการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดได้ยื่นขอจัดตั้งไว้

(ง) ปฏิบัติหน้าที่ในวันเวลาทำการ อย่างน้อย ๖ ชั่วโมงต่อวัน

๒.๔ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานประจำสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดต้องเป็นระดับวิชาชีพ ทางด้านการแพทย์ หรือการพยาบาล หรือการสาธารณสุข หรือนักจิตวิทยาคลินิก หรือนักสังคมสงเคราะห์ หรือนักกิจกรรมบำบัด หรือนักอาชีวบำบัด หรือผู้ที่ผ่านการอบรม ซึ่งเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานต้องผ่านการอบรม หลักสูตรของบุคลากรสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะกรรมการกำหนด โดยมีจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอในการดูแลผู้ติดยาเสพติดหนึ่งคน ต่อผู้รับบริการ ๑๐ – ๑๕ คน และไม่เป็นบุคคลเดียวกัน กับที่ปรึกษาหรือผู้ดำเนินการ

ในกรณีที่สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดให้การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แบบผู้ป่วยในน้อยกว่าห้าสิบคนต้องจัดให้มีบุคลากรทางสาธารณสุขประเมินภาวะสุขภาพอนามัยผู้ติดยาเสพติด ตามจำนวนของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ อย่างต่อเนื่องทุกสัปดาห์ กรณีผู้ป่วยในตั้งแต่ห้าสิบคนขึ้นไป ต้องจัดให้มีผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลหรือผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ จำนวน อย่างน้อยหนึ่งคน และมีจำนวนที่เพียงพอตามความเหมาะสมในการให้การดูแลสุขภาพอนามัยผู้ติดยาเสพติด ตามจำนวนของผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับการฟื้นฟูฯ โดยปฏิบัติงานอย่างน้อยสัปดาห์ละห้าวัน วันละอย่างน้อย สองชั่วโมง

๓. มาตรฐานเวชภัณฑ์และอุปกรณ์

มีเวชภัณฑ์ วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ได้มาตรฐานเหมาะสมและเพียงพอ ในการให้บริการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

๔. มาตรฐานการบริการ

๔.๑ มีแผนหรือคู่มือในการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ถูกต้องเหมาะสม ตามหลักวิชาการ

๔.๒ จัดทำเอกสารเวชระเบียนประจำตัวผู้ติดยาเสพติดที่รับการฟื้นฟูฯ และการบันทึก การประเมินสุขภาพ การบำบัดฟื้นฟู การประเมินผลการบำบัดฟื้นฟูและการติดตามผล

๔.๓ มีความพร้อมในการส่งต่อผู้ติดยาเสพติดที่รับการฟื้นฟูฯ ที่มีความจำเป็นต้องได้รับการรักษาทางการแพทย์ ซึ่งอยู่ในสภาพที่อันตรายและจำเป็นต้องได้รับการรักษาพยาบาลโดยฉุกเฉินไปรับ การรักษายังสถานพยาบาลอื่นที่เหมาะสมได้ เพื่อให้ผู้ติดยาเสพติดดังกล่าวพ้นจากสภาพที่อันตราย

การดำเนินการทางทะเบียน

๑. การขอจัดตั้งสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

- กรณีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด แห่งชาติบรมราชชนนี

- กรณีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดใดให้ยื่นต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแห่งท้องที่ที่ขอจัดตั้ง สถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การพิจารณาคำขอจัดตั้งสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบคำขอและสถานที่ตามมาตราฐานที่กำหนดเพื่อพิจารณาให้เป็นสถานที่ทำการ บำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด หรือสถานที่ทำการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด แล้วแจ้งไปยังสำนักงานเลขาธิการ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (สลบ.) เพื่อดำเนินการขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๒. การย้ายที่ตั้งสถานพยาบาลยาเสพติดเอกชนหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จะต้องแจ้งขอยกเลิกการเป็นสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเดิมและ ดำเนินการขอจัดตั้งใหม่

๓. การเพิกถอนสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ไม่ปฏิบัติ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขเพื่อควบคุมการบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพและระเบียบวินัยสำหรับ สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด หรือปรากฏในภายหลังว่ามีลักษณะไม่เป็นไปตาม มาตรฐานที่กำหนดไว้ใน หรือไม่ผ่านการรับรองคุณภาพ ให้คณะอนุกรรมการพิจารณาการเพิกถอนแล้วแจ้งไปยัง สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (สลบ.) เพื่อดำเนินการเพิกถอน การขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และให้สถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ถูกเพิกถอนจัดทำรายงานที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดที่เข้ารับ การบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพ

กรณีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด แห่งชาติบรมราชชนนี กรณีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดใดให้ยื่นต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแห่งท้องที่ที่ขอจัดตั้ง สถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพื่อตรวจสอบและส่งให้คณะอนุกรรมการ ดำเนินการต่อไป

๔. กรณีสถานพยาบาลยาเสพติด สังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ภาครัฐ หรือรัฐวิสาหกิจเปิดสาขาให้บริการเพิ่มเติมในจังหวัดเดียวกับสถานพยาบาลยาเสพติดหลัก ให้อยู่ภายใต้การกำกับ ติดตามของสถานพยาบาลยาเสพติดหลัก หากประสงค์จะเปิดสาขาให้บริการในจังหวัดอื่นให้ดำเนินการขอจัดตั้ง สถานพยาบาลยาเสพติดใหม่

๕. กรณีสถานพยาบาลยาเสพติดเอกชนหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ประสงค์ จะเปลี่ยนแปลงวิธีการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ขยายการรับผู้ติดยาเสพติด หรือเปลี่ยนแปลงที่ปรึกษา ผู้ดำเนินการ วิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ให้ส่งเอกสารขอยกเลิกกิจการสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และจัดทำรายงานที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัด

รักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพให้ยื่นคำขอพร้อมหลักฐานการเปลี่ยนแปลงรายละเอียด ประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

๖. สถานพยาบาลยาเสพติดภาคเอกชน หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ที่ต้องการยกเลิกการให้บริการ ให้ส่งเอกสารขอยกเลิกกิจการสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และจัดทำรายงานที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษาหรือฟื้นฟูสมรรถภาพกรณีสถานที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครให้ยื่นต่อสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรณีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดใดให้ยื่นต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแห่งท้องที่ที่ขอจัดตั้งสถานพยาบาลยาเสพติด หรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดเพื่อตรวจสอบและส่งให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไป

การขึ้นทะเบียน ติดตาม กำกับและรับรองคุณภาพ

๑. การขึ้นทะเบียน

การยื่นขอขึ้นทะเบียนสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

- กรุงเทพมหานคร ยื่นที่สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์

- จังหวัด ยื่นที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดส่งเอกสารมายังสถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์

สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี กรมการแพทย์ รวบรวมคำขอขึ้นทะเบียนสถานพยาบาลยาเสพติด นำเข้าคณะกรรมการจัดตั้งฯ พิจารณา หากครบถ้วนสมบูรณ์ จะดำเนินการขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (สลบ.)

๒. การติดตามกำกับ

หลังจากขึ้นทะเบียนสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด คณะกรรมการจัดตั้งและควบคุมคุณภาพ มาตรฐาน ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด จะทำหน้าที่ตรวจติดตาม กำกับ การดำเนินงานของสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

๓. การรับรองคุณภาพ

สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ดำเนินงานขึ้นทะเบียนครบสามปี ให้ยื่นขอรับรองคุณภาพ ต่อกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และให้ขอรับรองคุณภาพทุกสามปี

การจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมคือสถานที่ทำการฟื้นฟูสภาพทางสังคมแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เป็นหน่วยงานที่คอยติดตาม ดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความช่วยเหลือ และสงเคราะห์แก่ผู้เข้ารับการบำบัดรักษา เพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษาได้รับการฟื้นฟูสภาพทางสังคม โดยได้รับบริการด้านสวัสดิการสังคม การสังคมสงเคราะห์ที่จำเป็นและเหมาะสม รวมทั้งช่วยเหลือสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว เพื่อให้บุคคลดังกล่าวสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยไม่กลับมากระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดอีก

โดยที่กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครมีหน้าที่จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม (มาตรา ๑๑๘) โดยให้ใช้พื้นที่ของหน่วยงานสังกัดกระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครหรือพื้นที่อื่นที่เหมาะสมเป็นที่ตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมตาม และให้ครอบคลุมพื้นที่ระดับเขต จังหวัด อำเภอ ตำบล และระดับหมู่บ้าน

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมมีหน้าที่และอำนาจ (มาตรา ๑๒๐) ดังต่อไปนี้

- ๑) ให้คำแนะนำ ปรึกษา และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- ๒) ให้ความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคม รวมทั้งการสนับสนุนผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ให้ได้มีที่อยู่อาศัยเป็นการชั่วคราว
- ๓) ช่วยเหลือเกี่ยวกับอาชีพ การศึกษา เงินทุนสงเคราะห์ และให้การสงเคราะห์อื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพแก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา
- ๔) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นายจ้างหรือสถานประกอบการรับผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา เข้าทำงาน
- ๕) ส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดรักษาและติดตาม ดูแล และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมแบ่งเป็น ๓ ประเภทดังนี้

(๑) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมจากเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข ให้สอดคล้องกับสถานที่ตั้งและศักยภาพในการเข้าถึงและความสะดวกในการรับบริการของผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๒) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในกรุงเทพมหานคร โดยให้ผู้ว่ากรุงเทพมหานครแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมจากเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครให้สอดคล้องกับสถานที่ตั้งและศักยภาพในการเข้าถึงและความสะดวกในการรับบริการของผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา

(๓) ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมอื่นที่กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครจัดตั้งโดยพิจารณาจัดตั้งจากองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรชุมชนหรือองค์กรอื่นที่ให้ความร่วมมือและมีความประสงค์จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมขึ้นเป็นการเฉพาะเพื่อการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา โดยให้ดำเนินการดังต่อไปนี้

- องค์กรพัฒนาเอกชนองค์กรชุมชนหรือองค์กรอื่นแจ้งความประสงค์ไปยังกระทรวงมหาดไทยหรือกรุงเทพมหานครเพื่อพิจารณา

- การบริหารจัดการและบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบให้นำรูปแบบการดำเนินงานในศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในจังหวัดหรือศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในกรุงเทพมหานครมาใช้ได้โดยอนุโลม

หน้าที่ของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในระดับจังหวัด

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในระดับจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยและกรุงเทพมหานครจัดตั้งทำหน้าที่เป็นหน่วยปฏิบัติงานกลางของจังหวัดหรือกรุงเทพมหานคร โดยให้มีหน้าที่ดังนี้

(๑) ประสานงานกับราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐในพื้นที่ เพื่อประสานนโยบาย แผนงาน และความร่วมมือต่างๆ

(๒) ดำเนินการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ ไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆ ในพื้นที่

(๓) รวบรวมการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์จากภาคธุรกิจ เอกชน สมาคม องค์กร ชุมชนต่างๆ รวมทั้งแสวงหาความร่วมมือต่างๆ เพื่อแจ้งไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆ ในพื้นที่

(๔) กำหนดช่องทางการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์ จากองค์กรพัฒนาเอกชน องค์กร ชุมชน หรือองค์กรอื่นไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆ ในพื้นที่

(๕) จัดให้มีการสนับสนุนช่วยเหลือและสงเคราะห์อย่างใดๆ แก่ผู้ติดยาเสพติดหรือผู้ผ่านการบำบัดรักษาเพื่อให้สามารถคืนสู่สังคมได้ตามปกติ

(๖) กำกับติดตามผลการดำเนินงานศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในพื้นที่และกำหนดมาตรการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคภาพรวมที่เกิดขึ้น เพื่อวางแนวทางการปรับปรุง แก้ไขกระบวนการสนับสนุนช่วยเหลือ

การสนับสนุนช่วยเหลือศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข และสำนักงาน ป.ป.ส. ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือการดำเนินการของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมในส่วนที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การศึกษา การติดตามดูแลปัญหาด้านสุขภาพ และการให้การสงเคราะห์อื่น ๆ (มาตรา ๑๑๘ วรรค ๓)

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมอื่นที่จัดตั้งขึ้นจากองค์กรพัฒนาเอกชนองค์กรชุมชนหรือองค์กรอื่นสามารถขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐเพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโดยความเห็นชอบของคณะทำงานที่คณะอนุกรรมการประสานนโยบายและอำนวยความสะดวกศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม (ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธาน) แต่งตั้ง

การขึ้นทะเบียน ติดตามกำกับและการรับรองคุณภาพ

๑. การขึ้นทะเบียน

การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆ ให้มีการขึ้นทะเบียนเพื่อการกำกับตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานโดยยื่นขอขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด (สลบ.)

๒. การติดตามกำกับ

หลังจากขึ้นทะเบียนศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม คณะอนุกรรมการประสานนโยบาย และอำนวยการศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม จะทำหน้าที่ตรวจติดตาม กำกับ การดำเนินงานของศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมระดับต่างๆ

๓. การรับรองคุณภาพ

ศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมที่ดำเนินงานขึ้นทะเบียนครบสามปี ให้ยื่นขอรับรองคุณภาพ ต่อกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข และให้ขอรับรองคุณภาพทุกสามปี

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ในกระบวนการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ก่อนส่งผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ผ่านการบำบัดรักษา ไปยังศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมจะมีขั้นตอนที่สำคัญ ๓ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การคัดกรอง

หมายถึงการคัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต โดยมีการดำเนินการดังนี้

(๑) ตรวจหาสารเสพติดในร่างกาย

(๒) คัดกรองและประเมินความรุนแรงของการติดยาเสพติด ภาวะความเสี่ยงทางสุขภาพกายหรือสุขภาพจิต

(๓) พิจารณาส่งต่อผู้เข้ารับการบำบัดรักษาไปยังสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) จัดทำข้อมูลเกี่ยวกับการคัดกรองและข้อมูลอื่นของผู้รับการคัดกรอง

๒. การบำบัดรักษา หมายถึงการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ซึ่งรวมตลอดถึงการคัดกรอง การประเมินความรุนแรงการบำบัดด้วยยา การฟื้นฟูสมรรถภาพ การลดอันตรายจากยาเสพติด และการติดตามหลังการบำบัดรักษา

๓. การฟื้นฟูสมรรถภาพหมายถึงการกระทำใดๆ อันเป็นการกระบำบัดพฤติกรรมกรมการเสพยาเสพติด และฟื้นฟูสภาพร่างกายและจิตใจของผู้ติดยาเสพติดให้กลับคืนสู่สภาพปกติ

ทั้งนี้ให้ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดำเนินการคัดกรองและประเมินความรุนแรง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ตามแนวทางที่กรมการแพทย์กำหนด

๔. การควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับ เฉพาะศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

เพื่อให้การบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด ในศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมีการควบคุมและมีบทลงโทษกรณีไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือฝ่าฝืนระเบียบ คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด จึงได้กำหนดดังนี้

การปฏิบัติตามกฎหมายและหน้าที่

๑. ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

ต้องให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดและการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

๒. หน้าที่ของผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการ ตามระเบียบนี้หมายถึงหัวหน้าศูนย์คัดกรอง ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานพยาบาลยาเสพติด หรือผู้ดำเนินการสถานพยาบาลยาเสพติดหรือผู้อำนวยการหรือหัวหน้าสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยผู้อำนวยการมีหน้าที่ในการควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ดังต่อไปนี้

(๑) ควบคุมการดำเนินงานศูนย์คัดกรองสถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๒) กำกับดูแลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๓) ออกแนวทางปฏิบัติสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด โดยไม่ขัดหรือแย้งกับระเบียบหรือประกาศที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

(๔) รายงานการรับผู้เข้ารับการคัดกรอง การบำบัดรักษาและสถิติข้อมูลต่างๆ ของการบำบัดรักษาหรือรายงานอื่น

(๕) พิจารณาการส่งตัวจากศูนย์คัดกรองไปยังสถานพยาบาลหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดตามมาตรา ๑๑๖ การออกหนังสือรับรองผู้ผ่านการบำบัดรักษาตามมาตรา ๑๑๓ มาตรา ๑๑๔ หรือมาตรา ๑๖๙ หรือมีหนังสือรับรองกรณีที่อยู่ระหว่างการบำบัดรักษา

๓. หน้าที่ของเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ ตามระเบียบนี้หมายถึงเจ้าหน้าที่ของศูนย์คัดกรองผู้ปฏิบัติงานในสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด ซึ่งหัวหน้าศูนย์คัดกรองหรือผู้อำนวยการมอบหมายให้ปฏิบัติงานในศูนย์คัดกรองหรือสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยมีหน้าที่ให้การบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข การคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่คณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดกำหนด

บทกำหนดโทษ

๑. กรณีสถานที่ที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย

ศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดที่ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย คณะอนุกรรมการจัดตั้งและควบคุมคุณภาพมาตรฐานศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคมที่อธิบดีกรมการแพทย์เป็นประธานอาจมีคำสั่ง ดังนี้

(๑) ตักเตือน

(๒) ดำเนินการหรือยุติการดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อระงับความเสียหายที่เกิดขึ้นจากกระบวนการบำบัดรักษาเป็นการชั่วคราว

(๓) ไม่รับรองคุณภาพหรือถูกเพิกถอนจากการเป็นศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

(๔) การส่งเรื่องเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสถานพยาบาลหรือใบอนุญาตให้ดำเนินการสถานพยาบาลตามกฎหมายว่าด้วยสถานพยาบาล

๒. กรณีฝ่าฝืนระเบียบ

ผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่ที่ฝ่าฝืนระเบียบนี้อาจได้รับโทษ ดังนี้

(๑) ตามมาตรการควบคุมมาตรฐานวิชาชีพของผู้ที่เป็นผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่

(๒) ตามกฎหมายที่ใช้บังคับกับตำแหน่งของผู้ที่เป็นผู้อำนวยการหรือเจ้าหน้าที่

(๓) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ความผิดเกี่ยวกับเอกสาร ตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) การตัดสิทธิการขอจัดตั้งสถานพยาบาลยาเสพติดหรือสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด การเพิกถอนหลักสูตรของเจ้าหน้าที่ที่คณะอนุกรรมการกำหนด

เอกสารอ้างอิง

๑. ประมวลกฎหมายยาเสพติด
๒. ประมวลกฎหมายอาญา พ.ศ. ๒๕๕๙
๓. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์คัดกรอง พ.ศ. ๒๕๖๕
๔. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการจัดตั้งและรับรองคุณภาพสถานพยาบาลยาเสพติด สถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕
๕. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขในการคัดกรอง การบำบัดรักษา การฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด และการประเมินผลการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕
๖. ระเบียบคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดว่าด้วยการควบคุมการบำบัดรักษาและระเบียบวินัยสำหรับศูนย์คัดกรอง สถานพยาบาลยาเสพติด และสถานฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ๒๕๖๕
๗. ประกาศคณะกรรมการบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดตั้งและรับรองคุณภาพศูนย์ฟื้นฟูสภาพทางสังคม พ.ศ. ๒๕๖๕